

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ

આર/ક્રિમિનલ મિસે. એપ્લીકેશન નં. ૨૭૧૮/૨૦૧૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ બેલા એમ. ત્રિવેદી

સહી/-

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	હા
૨.	રિપોર્ટ્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	હા
૩.	શું લોર્ડશીપ ચુકાદાની સુવાચ્ય નકલ જોવાં ઈચ્છે છે?	ના
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ સબબ કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	ના

=====

અજયસિંહ દલપતસિંહ ઉમટ

વિરુદ્ધ

પટેલ રાજુભાઈ દશરથભાઈ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજીકર્તા(ઓ) નં. ૧ વતી એડવોકેટ શ્રી એમ.સી ભટ્ટ અને શ્રી યોગેશ એસ. લાખાણી સાથે
શ્રી અમરેશ એન. પટેલ (૨૨૭૭)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ વતી શ્રી ધવલ એન. વડીલ (૩૫૫૬)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ વતી શ્રી મિતેશ અમીન, પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ બેલા એમ. ત્રિવેદી

તારીખ ૧૦/૧૨/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

૧. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટોની સંમતિથી, આ બાબત પ્રવેશ તબક્કે આખરી રીતે સાંભળવામાં આવી છે અને તેનો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો છે.

૨. પ્રસ્તુત કિમીનલ પરચૂરણ અરજી અરજદાર દ્વારા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ તેમજ સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ મુખ્યત્વે નીચે મુજબની દાદ માંગવા માટે ફાઇલ કરવામાં આવી છે: –

"(એ) વિસનગરના વિદ્વાન પ્રિન્સિપલ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ફર્સ્ટ ક્લાસ દ્વારા કિમીનલ કેસ નં. ૧૪૫૩/૨૦૦૮માં પુરસ્કાર અરજી આંક ૩૮ ઉપર પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૪.૦૧.૨૦૧૨નો આદેશ રદ અને સેટ એસાઇડ કરવા અને વધુમાં વિસનગરના વિદ્વાન પ્રિન્સિપલ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ફર્સ્ટ ક્લાસ સમક્ષ પેનિંગ કિમીનલ કેસ નં. ૧૪૫૮/૨૦૦૮ની કાર્યવાહી રદ કરવા અને અરજદારને નિદોષ છોડી મહેર કરે;"

૩. ટૂંકી હકીકતો એ છે કે અરજદાર વર્ષ ૨૦૦૭માં ગુજરાતી દૈનિક વર્તમાનપત્ર દિવ્ય ભાસ્કરની અમદાવાદ આવૃત્તિ માટે રેસિડેન્ટ એડિટર તરીકે કામ કરતા હતા. દિવ્ય ભાસ્કરની તારીખ ૨૦.૧૧.૨૦૦૭ની મહેસાણા આવૃત્તિમાં,

સામવાળા નં. ૧ અને તેમના પિતાની એક મહિલા પર હુમલો કરવા અને તેને જાનથી મારી નાખવાની ધમકી આપવાનો ગુનો કરવા બદલ ધરપકડ અંગેના સમાચાર પ્રગટ થયા હતા. પ્રગટ થયેલા સદર સમાચારનું મથાળું હતું કે "વિસનગરમાં ડૉન તરીકે ફરતા પિતા-પુત્રની ધરપકડ". સામવાળા નં. ૧ એ મહેસાણા ખાતે વિસનગરના જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસની કોર્ટમાં (આ પછી 'ટ્રાયલ કોર્ટ' તરીકે ઉલ્લેખિત) વર્તમાન અરજદાર અને અન્ય ત્રણ સામે ઈન્ડિયન પેનલ કોડની કલમ ૪૯૯, ૫૦૦, ૫૦૧, ૫૦૨ હેઠળના કથિત ગુના માટે ક્રિમીનલ ફરિયાદ નં. ૧૪૫૩/૨૦૦૮ નોંધાવી હતી, જેમાં અન્ય બાબતો સાથે એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે દિવ્ય ભાસ્કરની તારીખ ૨૦.૧૧.૨૦૦૭ની મહેસાણા આવૃત્તિમાં પાના નં. ૧૦ પર પ્રગટ થયેલ સદર સમાચાર બદનક્ષીકારક હતા. સામવાળા દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલી સદર ફરિયાદના અનુસંધાને, ટ્રાયલ કોર્ટે તારીખ ૦૬.૧૨.૨૦૦૮ના રોજ પ્રોસેસ ઈશ્યુ કરી હતી. તેથી, અરજદારે પ્રોસેસ / સમન્સ રદ કરવા અને અરજદારને સદર કેસમાંથી ડિસ્ચાર્જ કરવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તારીખ ૦૫.૧૧.૨૦૧૧ના રોજ અરજી આંક ૩૮ કરી હતી. સદર અરજી આંક ૩૮ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આક્ષેપિત આદેશથી નાંજૂર કરવામાં આવી હતી. આથી, સદર આદેશને પડકારવા તેમજ સદર ફરિયાદ રદ કરવા માટે આ અરજી ફાઇલ કરવામાં આવી છે.

૪. અરજદાર વતી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એમ.સી. ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે આરોપી નં. ૪ – સુધીર અગ્રવાલ, જેઓ સ્થાનિક દૈનિક દિવ્ય ભાસ્કરના

માલિક, પ્રકાશક અને મુદ્રક હતા, તેમણે સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ ક્રિમીનલ પરચૂરણ અરજી નં. ૨૫૪૬/૨૦૧૨ ફાઇલ કરી હતી, અને કો-ઓર્ડિનેટ બેન્ચે તારીખ ૦૫.૦૪.૨૦૧૮ના ચુકાદાથી સદર આરોપી નં. ૪ સામેની કાર્યવાહી પહેલાથી જ રદ કરી દીધી છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદના કોઝ ટાઇટલમાં અરજદાર રેસિડેન્ટ એડિટર હતા તેમ જણાવવા સિવાય, અરજદાર સામે એવો કોઈ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ન હતો કે તેમને સમાચાર પ્રગટ થવાની જાણ હતી. શ્રી ભદ્રે પ્રેસ એન્ડ રજિસ્ટ્રેશન ઓફ બુક્સ અધિનિયમ, ૧૯૬૭ (આ પછી 'સદર અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત) ની કલમ ૭ તરફ ધ્યાન દોરતા રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૭ એ એડિટર સામે ધારણા ઊભી કરે છે, જે બદનક્ષીકારક બાબત પ્રગટ કરવા માટે જવાબદાર વ્યક્તિ છે, પરંતુ અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા જાહેરનામા અનુસાર અરજદાર રેસિડેન્ટ એડિટર હોવાથી, સદર અધિનિયમની કલમ ૭ માં વિચાર્યા મુજબ અરજદાર સામે આવી કોઈ ધારણા ઊભી કરી શકાય નહીં. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિરૂદ્ધ ડૉ. આર.બી. ચૌધરી અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૮ એસ.સી. ૧૧૦ માં અહેવાલિત સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો છે, અને રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદમાં વર્તમાન અરજદાર સામે કોઈ આક્ષેપોના અભાવે, અને અરજદારની કોઈ વૈધાનિક જવાબદારીના અભાવે, વર્તમાન અરજદાર સામેની ફરિયાદ રદ કરવા પાત્ર છે.

પ. જોકે, સામવાળા નં. ૧ – ફરિયાદીના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ધવલ વકીલે સખત રજૂઆત કરી હતી કે અદાલત પ્રસાદ વિરૂદ્ધ રૂપલાલ જીંદાલ, (૨૦૦૪) ૭ એસ.સી.સી. ૩૩૮ માં અહેવાલિત સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતા ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ કાર્યવાહી રદ કરવાની અરજદારની અરજી ટકવા પાત્ર ન હતી, અને ટ્રાયલ કોર્ટે તેને યોગ્ય રીતે નાંજૂર કરી હોવાથી, સદર આદેશને પડકારતી વર્તમાન અરજી ડિસમિસ કરવા પાત્ર છે. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી વકીલે ગંભીરસિંહ આર. કેરે વિરૂદ્ધ ફાલ્ગુનભાઈ ચિમાનભાઈ પટેલ અને અન્ય, ૨૦૧૩ (૩) એસ.સી.સી. ૬૯૭ માં અહેવાલિત સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર પણ વિશ્વાસ મૂક્યો હતો, અને રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર એડિટર હતા કે રેસિડેન્ટ એડિટર, તેમને સમાચાર પ્રગટ થવાની જાણ હતી કે નહીં, તે પુરાવાનો વિષય રહેશે, જેની વિચારણા કેસની ટ્રાયલ વખતે કરવાની રહેશે. તેમણે કે.એમ. મેથ્યુ વિરૂદ્ધ કે.એ. અબ્રાહમ, ૨૦૦૨ (૬) એસ.સી.સી. ૬૭૦ માં અહેવાલિત સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર પણ વિશ્વાસ મૂક્યો હતો, અને રજૂઆત કરી હતી કે કાર્યવાહી રદ કરવા માટેના કોઈ ખાતરીપૂર્વકના કારણના અભાવે, કાર્યવાહી કાયદા અનુસાર ચાલુ રાખવી જોઈએ.

૬. પ્રથમ દ્રષ્ટિએ, સદર અધિનિયમની કેટલીક જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો ફાયદાકારક રહેશે. "એડિટર" શબ્દ સદર અધિનિયમની કલમ ૧(૧) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે, જે આ મુજબ છે: –

"'એડિટર' એટલે એવી વ્યક્તિ કે જે વર્તમાનપત્રમાં પ્રગટ થતી સામગ્રીની પસંદગી પર નિયંત્રણ રાખે છે."

૭. એ નોંધવું જોઈએ કે કલમ ૫ વર્તમાનપત્રના પ્રકાશન અંગેના નિયમો સાથે સંબંધિત છે અને દરેક વર્તમાનપત્રમાં માલિક અને એડિટરના નામ હોવા આવશ્યક બનાવે છે.

૮. સદર અધિનિયમની કલમ ૭ આ મુજબ વાંચવામાં આવે છે: –

"૭. જાહેરનામાની ઓફિસ કોપી પ્રાથમિક દર્શનીય પુરાવો બનશે –

કોઈપણ કાનૂની કાર્યવાહીમાં, ભલે તે દીવાની હોય કે ફોજદારી, આવા જાહેરનામાની નકલની રજૂઆત, જે ઉપર જણાવ્યા મુજબ આ અધિનિયમ દ્વારા સક્ષમ કરવામાં આવેલી કોઈ કોર્ટના સિક્કાથી પ્રમાણિત હોય [અથવા, એડિટરના કિસ્સામાં, વર્તમાનપત્રની એક નકલ કે જેમાં તેનું નામ એડિટર તરીકે છપાયેલું હોય] તેને (સાબિતી સામખી ન હોય ત્યાં સુધી) એવી વ્યક્તિ સામે પૂરતો પુરાવો માનવામાં આવશે જેની સહી આવા જાહેરનામા હેઠળ હોય, [અથવા પ્રસંગોપાત આવા વર્તમાનપત્ર પર છપાયેલ હોય] કે સદર વ્યક્તિ દરેક [વર્તમાનપત્રના] દરેક ભાગના મુદ્રક કે પ્રકાશક, અથવા મુદ્રક અને પ્રકાશક (જેવા શબ્દો સદર જાહેરનામામાં હોય તે મુજબ) હતા જેનું શીર્ષક જાહેરનામામાં દર્શાવેલ [વર્તમાનપત્રના] શીર્ષક સાથે મળતું આવતું હોય, [અથવા વર્તમાનપત્રની જે આવૃત્તિની નકલ રજૂ કરવામાં આવી હોય તેના દરેક ભાગના એડિટર હતા]."

૯. સુપ્રીમ કોર્ટે કે.એમ. મેથ્યુ વિરૂદ્ધ કે.એ. અબ્રાહમ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અધિનિયમની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરતી વખતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું: –

"[૧૩] આ જોગવાઈઓનું સંયુક્ત વાંચન એ દર્શાવે છે કે કોઈપણ વર્તમાનપત્રના પ્રકાશનના કિસ્સામાં, પ્રકાશનની દરેક નકલમાં તે વર્તમાનપત્રનું મુદ્રણ અને પ્રકાશન કરનાર માલિક અને એડિટરના નામ હોવા જોઈએ. અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ, એવી ધારણા છે કે જે એડિટરનું નામ વર્તમાનપત્રમાં એડિટર તરીકે છપાયેલું હોય તેને તે પ્રકાશન સંબંધિત કોઈપણ દીવાની કે ફોજદારી કાર્યવાહીમાં એડિટર ગણવામાં આવશે અને તેના પર તેનું નામ એડિટર તરીકે છપાયેલું હોય તેવી વર્તમાનપત્રની નકલ રજૂ કરવી તે તે હકીકત સાબિત કરવા માટે પૂરતો પુરાવો ગણાશે, અને 'એડિટર' ને એવી વ્યક્તિ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યા હોવાથી જે વર્તમાનપત્રમાં પ્રગટ થતી સામગ્રીની પસંદગી પર નિયંત્રણ રાખે છે, તેથી ધારણા એ હદ સુધી જશે કે તેઓ જ એવી વ્યક્તિ હતા જેમણે વર્તમાનપત્રમાં પ્રગટ થયેલી સામગ્રીની પસંદગી પર નિયંત્રણ રાખ્યું હતું. પરંતુ આ જ સમયે, કલમ ૭ માં સમાવિષ્ટ આ ધારણા એક ખંડનયોગ્ય ધારણા છે અને વિપરીત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી તેને પૂરતો પુરાવો ગણવામાં આવશે. તેથી, એ સ્પષ્ટ છે કે જો કોઈ વ્યક્તિનું નામ વર્તમાનપત્રમાં એડિટર તરીકે છપાયેલું હોય તો પણ, તે હજુ પણ દર્શાવી શકે છે કે તે વાસ્તવમાં એડિટર ન હતા અને વર્તમાનપત્રમાં પ્રગટ થયેલી સામગ્રીની પસંદગી પર તેમનો કોઈ કાબૂ ન હતો. કલમ ૭ ફક્ત કોર્ટે એવી ધારણા દોરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે કે જે વ્યક્તિનું નામ એડિટર તરીકે છપાયેલું હતું તે તેવા વર્તમાનપત્રના એડિટર હતા, જો કોર્ટમાં રજૂ કરાયેલું પ્રકાશન તે અસર દર્શાવતું હોય."

૧૦. પેરા ૧૯ અને ૨૦ માં વધુમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

—

"[૧૯] અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે જે એડિટરનું નામ વર્તમાનપત્રમાં છપાયેલું હોય તેની સામે એવી ધારણા થઈ

શકે છે કે તેઓ તેવા પ્રકાશનના એડિટર છે અને પ્રકાશન માટે સામગ્રી પસંદ કરવા માટે તેઓ જવાબદાર છે. જોકે, ચીફ એડિટર, રેસિડેન્ટ એડિટર કે મેનેજિંગ એડિટર સામે આવી સમાન ધારણા દોરી શકાય નહીં, તેમ છતાં, ફરિયાદી હજુ પણ આક્ષેપ કરી શકે છે અને સાબિત કરી શકે છે કે તેઓને જાણકારી હતી અને તેઓ બદનક્ષીકારક સમાચાર પ્રગટ કરવા માટે જવાબદાર હતા. કલમ ૭ હેઠળની ધારણા પણ ખંડનયોગ્ય ધારણા છે અને તેને અન્યથા સાબિત કરી શકાય છે. તે પોતે જ સૂચવે છે કે એડિટર સિવાય અન્ય કોઈ વ્યક્તિને પણ વર્તમાનપત્રમાં પ્રકાશન માટે સામગ્રી પસંદ કરવા માટે જવાબદાર ઠેરવી શકાય છે.

[૨૦] એ વાત સાચી છે કે જ્યુડિશિયલ પ્રોસેસ એ ઉત્પીડન અથવા અનાવશ્યક હેરાનગતિનું સાધન ન બનવું જોઈએ અને મેજિસ્ટ્રેટ સંજ્ઞાન લેતી વખતે સંતોષ મેળવવો જોઈએ કે આરોપી સામે પ્રથમ દર્શનીય કેસ બને છે અને તેમણે વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરતી વખતે સાવચેત અને ન્યાયી રહેવું જોઈએ અને પ્રોસેસ ઈશ્યુ કરતા પહેલા તમામ સુસંગત હકીકતો ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ અને ન્યાયના ગૌરવની પુનઃસ્થાપના અને સમાજમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી એ ફોજદારી ન્યાયના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો છે અને તે વેર વાળવાનું સાધન હોવું જોઈએ નહીં, પરંતુ, આ જ સમયે, "સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ કોર્ટની અંતર્નિહિત સત્તાનો ઉપયોગ ખૂબ જ કરકસરપૂર્વક અને સાવધાનીપૂર્વક કરવો જોઈએ અને માત્ર ત્યારે જ કરવો જોઈએ જ્યારે કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે આવી સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં નહીં આવે તો સ્પષ્ટ અન્યાય થશે અથવા કોર્ટની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ થશે." જ્યાં સુધી મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા સંજ્ઞાન લેવાના આદેશનો સંબંધ છે, ત્યારે અંતર્નિહિત સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય છે જ્યારે પ્રથમ માહિતી અહેવાલ અથવા ફરિયાદમાંના આક્ષેપો, તપાસ દરમિયાન એકત્રિત કરાયેલી અન્ય સામગ્રી સાથે તેના મોં પર

સાચા માની લેવામાં આવે તો પણ, આક્ષેપિત ગુનો બનતો ન હોય. તે તબક્કે, પુરાવા ચકાસવા અથવા પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરવું અને એવા નિષ્કર્ષ પર આવવું ખુલ્લું નથી કે કોઈ પ્રથમ દર્શનીય કેસ બનતો નથી."

"ગંભીર ગેરકાયદેસરતા આચરવામાં આવી ન હોય ત્યાં સુધી, ઉપલી અદાલતોએ હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં. તેમણે જે કોર્ટ સમક્ષ બાબત છે તેને તેની સાથે આગળ વધવા દેવી જોઈએ. ભૂલો સુધારવા માટે હંમેશા અપીલ કોર્ટ હોય છે. વ્યક્તિએ સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૪૬૫ પાછળના સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખવો જોઈએ. કાર્યપદ્ધતિની જોગવાઈનું કોઈપણ કે દરેક અનિયમિતતા કે ઉલ્લંઘન ઉપલી કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપ માટેનો આધાર બની શકે નહીં, સિવાય કે આવી અનિયમિતતા કે ઉલ્લંઘનથી પક્ષકારને અપૂરણીય અન્યાય થયો હોય અને તે જ તબક્કે તેને સુધારવાની જરૂર હોય. વચગાળાના તબક્કે ઉપલી અદાલતો દ્વારા વારંવારનો હસ્તક્ષેપ ન્યાયના ઉદ્દેશ્યોને પૂરા કરવાને બદલે તેને નિષ્ફળ બનાવવાની દિશામાં જાય છે. એવું ન થવું જોઈએ કે પૂરતા સાધનો ધરાવતી વ્યક્તિ કાયદાને દૂર રાખી શકે. તેનો અર્થ એ જ વ્યવસ્થાની નિષ્ફળતા થશે."

૧૧. અલબત્ત, ઉપરોક્ત કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટને ફરિયાદ રદ કરવા માટે કોઈ ખાતરીપૂર્વકના કારણો મળ્યા ન હતા કારણ કે ફરિયાદીએ સંબંધિત વર્તમાનપત્રના મેનેજિંગ એડિટર, ચીફ એડિટર અથવા પ્રેસિડેન્ટ એડિટર સામે બદનક્ષીકારક બાબતના પ્રકાશન અંગેની તેમની જાણકારી બાબતે ચોક્કસ આક્ષેપો કર્યા હતા. જોકે, વર્તમાન કેસની હકીકતોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, સામવાળા – ફરિયાદીએ ફરિયાદના કોઝ ટાઈટલમાં અરજદારને "પ્રેસિડેન્ટ

એડિટર" તરીકે વર્ણવવા સિવાય, તેમની સામે કોઈ આક્ષેપ કર્યો નથી, દિવ્ય ભાસ્કરની મહેસાણા આવૃત્તિમાં પ્રગટ થયેલા કથિત બદનક્ષીકારક સમાચાર અંગે તેમની જાણકારી વિશે તો બિલકુલ આક્ષેપ કર્યો નથી. તેથી, ફરિયાદને તેના મોં પર સાચી માની લેવામાં આવે તો પણ વર્તમાન અરજદાર સામે કોઈ ગુનો બનતો નથી. એ પણ નોંધવું જોઈએ કે સ્થાનિક દૈનિક દિવ્ય ભાસ્કરના માલિક, પ્રકાશક અને મુદ્રક શ્રી સુધીર અગ્રવાલ, જેઓ ફરિયાદમાં આરોપી નં. ૪ હતા, તેમની સામેની કાર્યવાહી કો-ઓર્ડિનેટ બેન્ચ દ્વારા ક્રિમીનલ પરચૂરણ અરજી નં. ૨૫૪૬/૨૦૧૨ માં પહેલાથી જ રદ કરવામાં આવી છે.

૧૨. હવે, જ્યાં સુધી પ્રોસેસ ઈશ્યુ કરવાનો આદેશ પરત ખેંચવાની મેજિસ્ટ્રેટની સત્તાનો સંબંધ છે, અદાલત પ્રસાદ વિરુદ્ધ રૂપલાલ જુદાલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટની ત્રણ જજની બેન્ચે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું: –

"૧૫. એ વાત સાચી છે કે જો કોઈ મેજિસ્ટ્રેટ ગુનાનું સંજ્ઞાન લે છે, આરોપી સામે કોઈ આક્ષેપ ન હોવા છતાં કે આરોપીને સંડોવતી કોઈ સામગ્રી ન હોવા છતાં અથવા કલમ ૨૦૦ અને ૨૦૨ ની જોગવાઈના ભંગમાં પ્રોસેસ ઈશ્યુ કરે છે, તો મેજિસ્ટ્રેટનો આદેશ દૂષિત થઈ શકે છે, પરંતુ તે તબક્કે પીડિત આરોપી જે દાદ મેળવી શકે છે તે સંહિતાની કલમ ૨૦૩ નો ઉપયોગ કરીને મેળવી શકાતી નથી કારણ કે ક્રિમીનલ પ્રોસીજર કોડ આદેશના રિવ્યુની કલ્પના કરતું નથી. તેથી ગૌણ ફોજદારી અદાલતો પાસે રિવ્યુની સત્તા કે અંતર્નિહિત સત્તાના અભાવે, ઉપાય સંહિતાની કલમ ૪૮૨ નો ઉપયોગ કરવામાં રહેલો છે.

૧૬. તેથી, અમારા મતે કે.એમ. મેથ્યુ વિરૂદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરળ, (૧૯૯૨) ૧ એસ.સી.સી. ૨૧૭ ના કેસમાં આ કોર્ટનું એ અવલોકન કે ભૂલથી પ્રોસેસ ઈશ્યુ કરવાનો આદેશ પરત ખેંચવા માટે કાયદાની કોઈ વિશિષ્ટ જોગવાઈની જરૂર નથી, તે સંહિતાની યોજનાથી વિપરીત જશે જે રિવ્યુ માટેની જોગવાઈ કરતી નથી અને વચગાળાના તબક્કે હસ્તક્ષેપને પ્રતિબંધિત કરે છે. તેથી, અમારો એવો મત છે કે, મેથ્યુના કેસમાં આ કોર્ટનો એવો વિચાર કે ભૂલભરેલા આદેશને પરત ખેંચવા માટે, જે હુકમહુકુમત વગરનો બને છે, કોઈ વિશિષ્ટ જોગવાઈની જરૂર નથી, તે સાચો કાયદો પ્રસ્થાપિત કરતો નથી."

૧૩. આમ સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું કે કે.એમ. મેથ્યુ વિરૂદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરળ, (૧૯૯૨) ૧ એસ.સી.સી. ૨૧૭ માં લેવાયેલો વિચાર કે ભૂલભરેલા પ્રોસેસ ઈશ્યુ કરવાના આદેશને પરત ખેંચવા માટે કાયદાની કોઈ વિશિષ્ટ જોગવાઈની જરૂર નથી, તે સંહિતાની યોજનાથી વિપરીત જશે, જે રિવ્યુ માટેની જોગવાઈ કરતી નથી અને વચગાળાના તબક્કે હસ્તક્ષેપને પ્રતિબંધિત કરે છે. તેથી, કે.એમ. મેથ્યુ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો તે હદ સુધી રદબાતલ કરવામાં આવ્યા હતા. આથી, કોર્ટને સામવાળાના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી વકીલની એ રજૂઆતમાં તથ્ય જણાય છે કે અરજદાર ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સમન્સ ઈશ્યુ કર્યા પછી, કાર્યવાહી રદ કરવા માટે પુરસ્કાર અરજી આંક ૩૮ કરી શક્યા ન હોત, અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે સદર અરજી યોગ્ય રીતે જ નાંજૂર કરી છે. તેમ છતાં, પ્રસ્તુત અરજી ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આક્ષેપિત આદેશને પડકારવાની સાથે સાથે સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ

કાર્યવાહી રદ કરવા માટે પણ ફાઇલ કરવામાં આવી હોવાથી, અદાલત પ્રસાદ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનોને ધ્યાનમાં લેતા, કોર્ટનો એવો મત છે કે સી.આર.પી.સી.ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ કાર્યવાહી રદ કરવાની હદ સુધી વર્તમાન અરજી હજુ પણ ટકવા પાત્ર રહેશે.

૧૪. બાબતની આ સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટનો એવો મત છે કે અરજદાર સામે ફાઇલ કરવામાં આવેલી અને ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ પેનિંગ ફરિયાદની કાર્યવાહી રદ અને સેટ એસાઇડ કરવા પાત્ર છે.

૧૫. વર્તમાન અરજી તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે. ક્રિમીનલ કેસ નં. ૧૪૫૩/૨૦૦૮ ની કાર્યવાહી વર્તમાન અરજદાર પૂરતી રદ કરવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ બેલા એમ. ત્રિવેદી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.